

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
/Остапець Ю.О./
« 07 » _____ 20 01 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Профілактика та корекція відхилень у поведінці особистості

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Психологія
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Профілактика та корекція відхилень у поведінці особистості» для здобувачів вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія освітньої програми «Психологія».

Розробник: Глаголич С.В. викладач

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри психології

протокол № 14 від «07» листопада 2021 р.

Завідувач кафедри проф. Михайлишин У.Б.

Схвалено науково-методичною комісією _____ факультету суспільних наук

протокол № 8 від «01» листопада 2021 р.

Голова науково-методичної комісії (Григорук О.О.)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 аудиторних – 48 самостійної роботи студента – 72	2	2
	Лекції:	
	28	10
	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усний	Самостійна робота:	
	72	106

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Профілактика та корекція відхилень у поведінці особистості» є формування у студентів знань про психологію особистості з відхиленнями у поведінці, характеристика даних відхилень, володіння основними засобами її профілактики і корекції; формування наукових знань про природу, зміст, види та форми прояву девіантної поведінки у людей різного віку, статі, професії та етнічно-культурної приналежності, умінь застосовувати адекватні методи діагностики поведінки, яка відхиляється від норми, розробляти і впроваджувати профілактичні заходи щодо формування та прояву девіацій, а в разі необхідності – корегувати останні.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Для освітньо-професійної програми

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Профілактика та корекція відхилень у поведінці особистості» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК3 Психологія злочинного світу

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Психологія**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.	ПР1
Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.	ПР2
Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.	ПР6
Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності	ПР9

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Профілактика та корекція відхилень у поведінці особистості**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знання загальних закономірностей, механізмів становлення та формування відхилень у поведінці особистості; особливостей формування відхилень у поведінці в залежності від віку.	ПР1
Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій; вміння психологічно кваліфікувати відхилення у поведінці та розлади особистості, що їх зумовлюють	ПР2
Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту щодо осіб з поведінковими відхиленнями	ПР6
Здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики	ПР9

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік, контрольна робота у письмовій формі, доповідь, реферат, презентація.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усний (підготовка доповідей, рефератів, презентацій з подальшим захистом та відповідей на проблемні питання на практичних заняттях).

Форма модульного контролю: письмовий (модульна контрольна робота у вигляді відповідей на питання різного рівня складності).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	50	100
10	10	10	20		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	50	100
10	10	10	20		

T1, T2 ... T8 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30	5	30
Доповідь	5	10	5	10
Презентація	1	5	1	5
Реферат	1	5	1	5
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (заочна форма) (модуль 1, 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	-	50
10	10	10	20		

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	-	50
10	10	10	20		

T1, T2... T8 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни (заочна форма)

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	1	20	1	20
Доповідь	5	10	5	10
Презентація	1	10	1	10
Реферат	1	10	1	10
Разом		50		50

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота оцінюється по 50-бальній шкалі і складається з трьох завдань різного рівня складності.

Завдання першого рівня - складаються з тестових завдань, які сприяють більш глибокому і осмисленому засвоєнню програмного матеріалу та спрямовані на розвиток навичок вільного оперування психологічними знаннями. Перше завдання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінено у 15 балів.

Завдання другого рівня - покликане оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на практичних заняттях. Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтування у тематичному матеріалі, друге завдання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінено у 15 балів.

Завдання третього рівня - має творчо-аналітичний характер. Залежно від обґрунтованості аргументів і суб'єктивних висновків здобувача з визначеної проблематики, третє завдання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінено у 20 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Бали	Критерії оцінювання
F	Студентом дана неправильна відповідь на запитання. Він ухилився від аргументації, виявив незадовільні знання понятійного апарату, спеціальної літератури або взагалі нічого не відповів Практично не знає психолого-педагогічної термінології. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не може користуватися підручником, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Володіє тільки окремими прийомами практичної діяльності, яких недостатньо для формування вмінь.
FX	Має уяву про психолого-педагогічну термінологію. Володіє навчальним матеріалом на фрагментарному рівні. Конспект з предмету носить не систематизований, фрагментарний характер. Не вміє скласти алгоритм відповіді. Не може відповісти на питання чи виконати практичну роботу без грубих помилок на які не звертає уваги.
E	Студентом в цілому дана правильна відповідь на поставлене запитання. Проте він не зміг переконливо аргументувати її, помилився у використанні понятійного апарату, виявив низький рівень знання відповідних літературних першоджерел. Самостійно відтворює головні положення викладені в базовому підручнику чи лекційному матеріалі. Знає основні психолого-педагогічні терміни. Потребує допомоги викладача чи товаришів для відтворення систематизованого навчального матеріалу. При реалізації знань в вирішенні практичних завдань потребує допомоги викладача на всіх етапах роботи. Часто допускає типові помилки які при допомозі здатен виправити. Повністю відсутнє знайомство з інформацією що викладена в додатковій літературі.
D	Повністю відтворює інформацію що викладена в базовому підручнику. Має значні утруднення при необхідності користування додатковою та довідниковою літературою. Епізодичне знайомство з періодичними психолого-педагогічними виданнями. Сформовані уміння може використовувати у стандартних ситуаціях які закладені у навчальні завдання. При виправленні допущених помилок потребує деякої допомоги викладача. Затрудняється при необхідності використовувати знання отриманні при вивченні інших дисциплін.

С	На основі оволодіння матеріалом в обсязі робочої навчальної програми дисципліни, під керівництвом викладача вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію про педагогічні явища. Цілком самостійно використовує набуті знання, вміння та навички в стандартних навчальних ситуаціях. Здатен контролювати свою діяльність. При контролі знань досить вільно складає алгоритм відповіді. Швидко знаходить необхідну інформацію в довідниковій літературі. Знайомий з психолого-педагогічними періодичними виданнями поточного року.
В	Вільно володіє матеріалом у відповідності з програмою дисципліни. Знання, вміння та навички може самостійно приміняти у нестандартних ситуаціях навчального характеру. Проявляє інтерес до наукової та науково-популярної літератури з предмету. Самостійно опрацював рекомендовану, додаткову літературу з предмету. В процесі вивчення дисципліни іноді виконував реферати не передбачені робочою програмою дисципліни. Проявляє схильність до аналітико-синтетичної діяльності, здатен висловлювати власну думку що до вивченого матеріалу. Отримані знання використовує при аналізі стану навчально-виховного процесу в університеті.
А	Студентом дана правильна і вичерпна відповідь на поставлене запитання. При цьому виявлено високий рівень володіння понятійним апаратом, знання першоджерел. На основі досконалого знання матеріалу предмету студент набуті знання, вміння та навички використовує при рішенні нестандартних задач. Вільно використовує міжпредметні зв'язки, орієнтується у періодичній та монографічній літературі з предмету. Легко знаходить відповіді на нестандартні, несподівані питання. У складних ситуаціях може провести аналіз на рівні теоретичного осмислення. Виявляє творчі здібності, нахил до самостійної науково-дослідної роботи.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Поняття про відхилення поведінки.

Визначення девіантної поведінки: медичне, психологічне, педагогічне. Основні види девіантної поведінки: злочинність, кримінально не карна аморальна поведінка (систематичне пияцтво, наркоманія, паління, токсикоманія, суїцидальна поведінка, сексуальна розбещеність). Імовірність виникнення девіацій за Э. Дюркгеймом. Специфіка вивчення девіантної поведінки. Основні причини виникнення девіантної поведінки. Характеристики гармонійного, нормального, нормативного поведіння: збалансованість психічних процесів (на рівні властивостей темпераменту), адаптивність і самоактуалізація (на рівні характерологічних особливостей), духовність, відповідальність і совісність (на особистісному рівні). Кризовий стан суспільства як одна із причин загострення й збільшення кількості девіацій. Значення профілактики девіацій для формування здоров'я людини.

Тема 2. Агресивна поведінка, аутоагресивна поведінка.

Загальна характеристика. Види агресивних дій за Бассом-Даркі: фізична агресія; непряма агресія; схильність до подразнення; негативізм; образа; підозрілість; вербальна агресія. Причини формування агресивної поведінки. Конструктивна й неконструктивна форми агресії. Зв'язок агресивної поведінки з особистісними особливостями людини. Види та форми аутоагресивної поведінки. Самогубства (суїцидальна поведінка) та самоушкодження (парасуїцидальна поведінка). Типи суїцидальної поведінки. Причини суїцидальної поведінки. Форми самогубств. Мотиви поведінки психічно хворих і здорових людей.

Тема 3. Зловживання речовинами, що викликають стан зміненої психічної діяльності.

Загальна характеристика й суть поведіння. Форми мотивації вживання алкоголю й наркотичних речовин: атарактична мотивація, гедоністична, субмісивна, мотивація з гіперактивацією. Псевдокультурна мотивація. Механізми домінування алкогольної й наркотичної залежності (Е. С. Бехтель): еволюційний механізм; деструктивний механізм; механізм, пов'язаний з аномалією особистості. Види аномалій. Тип поведінки наркозалежної особистості. Особистісні фактори, що характерні для підлітків, які вживають психоактивні речовини.

Тема 4. Порушення харчової поведінки та її профілактика.

Культура й цінність харчування. Харчова поведінка, визначення. Основні порушення харчової поведінки. Загальні параметри для порушень харчової поведінки: заклопотаність контролем ваги власного тіла; спотворення образу власного тіла; зміна цінності харчування в ієрархії цінностей. Нервова анорексія, характеристика. Стадії розвитку нервової анорексії. Діагностичні критерії. Прояв нервової анорексії при патохарактерологічному і психопатологічному типах девіантної поведінки. Нервова булімія, характеристика. Діагностичні критерії. Прагнення поїдати неїстівні предмети. Зіпсуття смаку. Характер неестетичності й порушення стилю харчової поведінки. Профілактика.

Модуль 2.

Тема 5. Сексуальні девіації.

Сексуальні девіації, визначення. Перверсії, визначення. Особливості і стадії психосексуального розвитку. Форми сексуальних девіацій: порушення статевої самосвідомості (аутоідентифікації); порушення стереотипу статевої поведінки; порушення психосексуальних орієнтацій. Норми в сексології, індивідуальна й партнерська норми, їхні критерії. Вектори сексуальної орієнтації. Вектор інтенсивності філії. Вектор спрямованості (партнерства). Вектор способу реалізації. Вектор тілесного образу. Механізми розвитку сексуальних девіацій.

Тема 6. Надцінні психологічні захоплення та їх профілактика. Надцінні психопатологічні захоплення та їх профілактика.

Захоплення й потяг. Різниця між поняттями, визначення. Істотні ознаки надцінних психологічних захоплень: глибока й тривала зосередженість на об'єкті захоплення; упереджене, емоційно насичене ставлення до об'єкту захоплення; втрата почуття контролю над часом; ігнорування будь-якої іншої діяльності або захоплення. «Втеча від реальності». Трудоголізм та особливості його прояву. Надцінні захоплення Гемблінг, ознаки гемблінгу. «Параноя здоров'я». Фанатизм та його види. Сектантство. Синдром «філософської інтоксикації». Домінуючі (надцінні) або маячні ідеї. Сутяжницька діяльність, кверулянтство. Розлади потягів: kleptomania, піроманія, дромоманія, дипсоманія. Нав'язливі ритуали. Рухові звички (патологічні звичні дії). Профілактика надцінних психопатологічних захоплень.

Тема 7. Комунікативні девіації.

Види комунікативних девіацій: аутистична поведінка (вибір самотності, аскетизму, пустельничества), конформна поведінка, гіпертовариськість, вербальна поведінка з перевагою псевдології, фобічна поведінка, ревності, нігілізм, крусадерство, т.зв. вегетативність. Особливості видів комунікативних девіацій.

Тема 8. Характерологічні та патохарактерологічні реакції та розлади особистості та їх профілактика.

Стереотипізація реакцій людини. Характерологічні або патохарактерологічні паттерни. Відмінність патологічної реакції від варіантів нормального поведінки за А.С. Лічко: схильність до генералізації; схильність здобувати властивість патологічного стереотипу; схильність перевищувати «планку» порушення поведінки; схильність до соціальної дезадаптації. Типи реакцій: відмови, опозиції, імітації, компенсації, гіперкомпенсації, емансипації, групування з однолітками. Особистісні розлади. Співвідношення характерологічних особливостей і особистісних розладів. Профілактика.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Поняття про відхилення поведінки	10	2	2			6
Тема 2. Агресивна поведінка, аутоагресивна поведінка	12	2	2			8
Тема 3. Зловживання речовинами, що викликають стан зміненої психічної діяльності	12	2	2			8
Тема 4. Порушення харчової поведінки та її профілактика	24	6	4			14
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	60	14	10	-	-	36

Модуль 2						
Тема 5. Сексуальні девіації	12	2	2			8
Тема 6. Надцінні психологічні захоплення та їх профілактика. Надцінні психопатологічні захоплення та їх профілактика	9	2	2			5
Тема 7. Комунікативні девіації	9	2	2			5
Тема 8. Характерологічні та патохарактерологічні реакції та розлади особистості та їх профілактика	28	6	4			18
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	60	14	10	-	-	36
Разом за семестр	120	28	20	-	-	72

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Поняття про відхилення поведінки	11,5	1	0,5			10
Тема 2. Агресивна поведінка, аутоагресивна поведінка	12,5	1	0,5			11
Тема 3. Зловживання речовинами, що викликають стан зміненої психічної діяльності	12,5	1	0,5			11
Тема 4. Порушення харчової поведінки та її профілактика	23,5	2	0,5			21
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	60	5	2	-	-	53
Модуль 2						
Тема 5. Сексуальні девіації	12,5	1	0,5			11
Тема 6. Надцінні психологічні захоплення та їх профілактика. Надцінні психопатологічні захоплення та їх профілактика	11,5	1	0,5			10
Тема 7. Комунікативні девіації	9,5	1	0,5			8
Тема 8. Характерологічні та патохарактерологічні реакції та розлади особистості та їх профілактика	26,5	2	0,5			24
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	60	5	2	-	-	53
Разом за семестр	120	10	4	-	-	106

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Поняття про відхилення поведінки	2	0,5
2	Агресивна поведінка, аутоагресивна поведінка	2	0,5
3	Зловживання речовинами, що викликають стан зміненої психічної діяльності	2	0,5
4	Порушення харчової поведінки та її профілактика	4	0,5
5	Сексуальні девіації	2	0,5
6	Надцінні психологічні захоплення та їх профілактика. Надцінні психопатологічні захоплення та їх профілактика	2	0,5
7	Комунікативні девіації	2	0,5
8	Характерологічні та патохарактерологічні реакції та розлади особистості та їх профілактика	4	0,5
Разом		20	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Поняття про відхилення поведінки	6	10
2	Агресивна поведінка, аутоагресивна поведінка	8	11
3	Зловживання речовинами, що викликають стан зміненої психічної діяльності	8	11
4	Порушення харчової поведінки та її профілактика	14	21
5	Сексуальні девіації	8	11
6	Надцінні психологічні захоплення та їх профілактика. Надцінні психопатологічні захоплення та їх профілактика	5	10
7	Комунікативні девіації	5	8
8	Характерологічні та патохарактерологічні реакції та розлади особистості та їх профілактика	18	24
Разом		72	106

7.РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Вольнова Л.М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник у двох частинах Ч.1. Теоретична частина / Вольнова Л.М. Київ, 2016. 188 с.; Ч.ІІ. Практична частина. Київ, 2016. – 193 с.
2. Змановская Е. В. Девиантология (Психология отклоняющегося поведения): учебн. Пособ / Змановская Е. В. – М.: Академия, 2003. – 288 с.
3. Квітковська Н.В. Психологія девіантної поведінки учнів (умови, причини, особливості виховання, проблемні родини, профілактика та корекція). Навчально-методичний посібник / Квітковська Н.В. Миколаїв, 2010. – 240 с.
4. Клейберг Ю.А. Психология девиантного поведения: Учебное пособие для вузов / Клейберг Ю.А. – М.: ТЦ Сфера, при участии «Юрайт-М», 2001.
5. Менделевич В.Д. Психология девиантного поведения. Учебное пособие / Менделевич В.Д. - СПб.: Речь, 2005. – 445с.
6. Профілактика та корекція відхилень поведінки : навч.-метод. посіб. до самост. Роботи студентів / уклад. Н. В. Самойлова. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 120 с.
7. Психологічні механізми адаптації девіантів до сучасного соціокультурного середовища: Монографія / за ред. Н.Ю. Максимової. К.: Педагогічна думка, 2015. – 254 с.
8. Христук О. Л. Психологія девіантної поведінки: навчально-методичний посібник / Христук О. Л. Львів: ЛьвДУВС, 2014. – 192 с.

Допоміжна

1. Михайлишин У.Б. Фактори формування адиктивної поведінки особистості / Михайлишин У.Б., Шмідзен І.Ю. // Актуальні проблеми психології особистості та міжособистісних відносин. Матеріали X Міжнародної наукової практичної конференції, 23 квітня 2018 р., м. Кам'янець-Подільський / за ред. С.Д.Максименка, Л.А Онуфрієвої . – Кам'янець – Подільський :Аксіома , 2018. – С.105-108.
2. Михайлишин У.Б. Теоретико- методологічне дослідження детермінант виникнення адиктивної поведінки у студентів / У.Б. Михайлишин // Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнко ; Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України / За наук. ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Вип. 41. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. – С. 176-187.
3. Mykhaylyshyn U.B. Influence of temperament on the formation of addictive behaviour of students // Mykhaylyshyn U.B., Iryna Schmidzen // Evropská věda: European science Scientific journal. – 2018. – № 5.- P. 154-162.
4. Михайлишин У.Б. Психологічні особливості адиктивної поведінки студентів // Михайлишин У.Б., Шмідзен І.Ю. Теоретичні і прикладні проблеми психології : зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – Северодонецьк : Вид-во СХУ ім. В. Даля. 2019– № 3(47). – С.110-119.
5. Михайлишин У.Б. Теоретичний аналіз проблеми впливу конформізму на виникнення адиктивної поведінки студентів // Михайлишин У.Б., Шмідзен І.Ю. Теоретичні і прикладні проблеми психології : зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – Северодонецьк : Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2019. – № 1(48). – С.143-149.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)